

PPKE BTK, Történettudományi Intézete

J. Újváry Zsuzsanna

Gazdaság- társadalom- és életmód a XVI-XVII-XVIII. századi Magyarországon

Szemináriumi tematika

Társadalomtörténet:

1. Magyarország történeti demográfiája, főleg a XVI-XVII. században
2. Magyarország az európai gazdaságban; agrárkonjunktúra és depresszió, majorságépítési hullámok
3. A magyar nagybirtok szerepe; a nagybirtok gazdálkodása, igazgatása
4. Szabad paraszti gazdálkodás és jobbágytelek
5. Földesúri igazságszolgáltatás, úriszék
6. A magyar falu településrendje, paraszti házak
7. Szabad művelés, szőlőművelés
8. Cívisvárosok és cívisek (Egy-egy cívisváros fölemelkedése, virágzása, pl. Kecskemét, Cegléd, Debrecen, Szeged, Tolna stb.)
9. A magyarországi városfejlődés; a polgárság foglalkozása, etnikai összetétele, egyes szabad királyi városok fejlődése (Kassa, Pozsony, Buda lehanyatlása, Nagyszombat stb.)
10. Városi kereskedelem és a kereskedelmi útvonalak.
11. A városi élet keretei, a város igazgatása, önkormányzata
12. A céhek világa
13. Pest-Buda a török felszabadítás után, a XVIII. századi fejlődés
14. Az örökös főrendiség kialakulása, a magyar főrendek a XVI-XVII. században, a XVIII. századi abszентizmus kialakulása
15. Szervitorok katonai szolgálata a nagybirtokon; dominusz és szervitor viszonya a XVI-XVII. században
16. A vitézi rend; a hajdúk eredete. Bocskai és Rákóczi hajdúi. A hajdúvárosok

Inkább életmódtörténeti vonatkozások:

17. Egy főrendi család indulása (a Thurzó-, Nádasdy-, Batthyány-, Zrínyi-, Thököly-, Esterházy-, Rákóczi-család stb. indulása, felemelkedése, mecénatúrája); egy-egy főúr pályképe
18. Kastély és főúri udvartartás (Reneszánsz kastélyok, barokk kastélyok)
19. Főúri szórakozás, vadászat, tánc, zene a XVI-XVII. században
20. Főúri esküvő
21. Főúri és középnemesi temetés a XVI-XVII. században
22. Főúri kertkultúra és polgári majorok
23. Főúri étkezés és paraszti lakoma
24. Főúri, polgári és paraszti öltözködés a XVI-XVII. századi Magyarországon, a XVIII. században
25. Betegségek, betegellátás a kora újkorban; a népi gyógyászat
26. Főúri, polgári házasság és erkölcs a kora újkorban
27. Család, gyermek, gyermeknevelés a különböző társadalmi csoportokban
28. Bűnök és büntetések; nemesi, polgári, paraszti szinten
29. Boszorkányság a kora újkori Magyarországon

Ajánlott általános irodalom az egyes témákhoz:

Általános:

1. Magyarország története 1526-1686. Szerk.: R. Várkonyi Ágnes. Bp., 1985. A Magyar Királyság és Erdély társadalomszerkezete, 974-986., 986-1022. Változások a városfalak mögött, 1382-1396.
2. Szekfü Gyula: Magyar történet, Bp., 1935. (Reprint), III. és IV. fej. Az új nagybirtok kifejlődése és vezető szerepe, 168-227., V. fej. Nemesek és városok, 539-575.
3. Prinz Gyula, Teleki Pál: Magyar Föld, magyar faj. Bp., é. n. II. köt. Magyar földrajz. A magyar munka földrajza. 155-186., 277-301.
4. Makkai László: A történeti Magyarország mezőgazdasági tájai a feudalizmus korában. Történelmi Szemle 1985/3. sz.
5. Szabó István: Tanulmányok a magyar parasztság életéből. Bp., 1948. (Különösen: Uradalmi gazdálkodás és jobbágybirtok a 16-17. században. 159-203.)
6. Péter Katalin: A barokk korszak magyar társadalma. MTA Nyelv- és Irodalomtudományi Osztály Közleményei, 1979/3-4. 259-271.

7. Varga János: Jobbágyrendszer a magyarországi feudalizmus kései századaiban 1556-1767. Akadémiai, 1969.
8. Magyar néprajz VIII. Társadalom. Főszerk.: Paládi-Kovács Attila. Bp., Akadémiai, 2000.
9. Magyar néprajz IV. Életmód. Anyagi kultúra. Főszerk.: Paládi-Kovács Attila. Akadémiai, Bp., 1997.
10. Magyar néprajz II. Gazdálkodás. Főszerk.: Paládi-Kovács Attila. Akadémiai, Bp., 2001.
11. Magyar művelődéstörténet. Szerk.: Kósa László. Osiris, Bp., 2000.
12. Kosáry Domokos: Művelődés a XVIII. századi Magyarországon. Bp., 1980.
13. Művelődéstörténet 1-2. Tanulmányok és kronológia a magyar nép művelődésének, életmódjának és mentalitásának történetéből. Szerk.: B. Gelencsér Katalin. Bp., é. n.

Egyes témákhoz külön-külön irodalom a fenti általános munkákon túl:

1-10. témához:

1. Zimányi Vera: Magyarország az európai gazdaságban. 1600-1650. Bp., 1976.
2. Zimányi Vera: Konjunktúra és depresszió a XVI-XVII. századi Magyarországon az ártörténet és a harmincadbevételek tanúságai alapján; kitekintés a XVIII. századra. Agrártörténeti Szemle 1974/1-2. 79-201.
3. Zimányi Vera: A Rohonc-szalónaki uradalom és jobbágysága a XVI-XVII. században. Bp., 1968.
4. Bán Péter: A nyugat-dunántúli Batthyány uradalmak birtokigazgatási rendszere a XVII. század első felében. Agrártörténeti Szemle 1977/1-2. 24-71.
5. Bán Péter: A nagybirtok igazgatásának modernizációja Magyarországon a XVII-XVIII. században. Heves Megyei Levéltár Közleményei. Különszám, Eger, 1993.
6. Maksay Ferenc: Magyarország birtokviszonyai a 16. század közepén. Bp., 1990. (Bevezető, 1-78. o.)
7. Szabó István: Tanulmányok a magyar parasztság történetéből, Bp., 1948.
8. Varga János: A magyar jobbágyság története 1556-tól 1848-ig., Akadémiai, Bp., 1980 ?
9. Sarussi Kiss Béla_ A természet által megerősített vár. Murány végvár és uradalma a 16. század második felében. Bp., 2008.
10. Kenyeres István: Uradalmak és végvárok. A kamarai birtokok és a törökellenes határvédelem a 16. századi Magyar Királyságban. Bp., 2008. **(Hatalmas szakirodalom!!!)**

11. B. Gál Edit: A Derbó-parádi uradalom a 17-18. században. In: Birtokosok és birtokok. (Dicussiones Neogradiensis 12., Salgótarján, 2012. 47-70.
12. Nagy Erzsébet: Magyarázatok a „legnagyobb földbirtokosok a Habsburg-Királyi Magyarországon az 1630-40-es években” c. térképhez. Agrártörténeti Szemle 1987/1-2. sz. 190-213.
13. Kállay István: A magyarországi nagybirtok kormányzata 1711-1848. Bp., 1980.
14. Maksay Ferenc: Urbáriumok. Bp., 1949. (Bevezető)
15. Maksay Ferenc: A paraszti gazdálkodás és a majorsági termelés a XVI-XVII. században. Bp., 1963.
16. Mernyei László: A kapuvári uradalom személyzeti kiadásai 1690-ben. Magyar Gazdaságtörténeti Szemle (MGTSz) 1902. 470-472.
17. Berlász Jenő: A Thurzó birtok. Bp., 1937.
18. Papp Klára: Biharország jobbágysága. XVIII. század. Debrecen, 1998.
19. XVI. századi uradalmi utasítások. I-II. FONS Szerk.: Kenyeres István. Bp. 2002.
20. Takács Péter, Udvari István: Zemplén megyei jobbágy-vallomások az úrbérrendezés korából. I. Nyíregyháza, 1995.
21. Felhő Ibolya: Mária Terézia Urbárium, Bp., 1977.
22. Eckhart Ferenc: A földesúri büntetőbíráskodás a XVI-XVII. században. Bp., 1954.
23. Varga Endre: Úriszék. XVI-XVII. századi perszövegek. Bp., 1958.
24. Zimányi Vera: Supplicationum merita. A Batthyány I. Ádám földesúrhoz és dunántúli főkapitányhoz intézett kérvények kivonatai. Történelmi Szemle, 1998/3-4. 299-331.
25. Vincze István: A szőlőhegy birtoklása és rendje. NK 1961/1. 94-106.
26. Dornyai Béla: A Keszthely-vidéki szőlőhegyek múltjából. Vasi Szemle VI. 1939. 217-221.
27. Szőlőhegyi szabályzatok és hegyközségi törvények a 17-19. századból. Szerk.: Égető Melinda. Bp., 2001.
28. Csoma Zsigmond: Bortermelő, kertészkedő magyarországi protestáns lelkészek és tanítók. Agrártörténeti Szemle, 2007/1-4. 61-88.
29. (Szőlészethez is) Ifj. Barta János: Mezőgazdasági irodalmunk a XVIII. században. Bp., 1973.
30. Bél Mátyás: Magyarország népének élete 1730 táján. Vál. sajtó alá rend.: Wellmann Imre, Bp., 1984.

31. Csoma Zsigmond: Uradalmi és jobbágy-paraszti szőlő-, bortermelés Somlón. In: Studia Folkloristica et Ethnographica. 35.
32. Lichneckert László: A balatonfüred-csopaki borvidék története. Veszprém, 1990.
33. Nagyváthy János: A magyar practicus termesztő. Pest, 1821. (Reprint)
34. Varga J. János: Szervitorok katonai szolgálata a XVI-XVII. századi dunántúli nagybirtokon. Bp., 1981. 7-28.
35. Tóth István György: Jobbágyok, hajdúk, deákok. A körmendi uradalom és társadalma a 17. században. Bp., 1992. 21-36.
36. Szabó István: A hajdúság kialakulása. Debrecen, 1956.
32. Rácz István: Parasztok, hajdúk, cívisek. Debrecen, 2000.

11-től témákhoz:

1. J. Újváry Zsuzsanna: Egy kereskedőcsalád metamorfózisa. (A mezőszegedi Szegedi család) In: Óra, szablya, nyoszolya. Életmód és anyagi kultúra Magyarországon a 17-18. században. Szerk.: Zimányi Vera. Bp., 1994. 33-86.
2. J. Újváry Zsuzsanna: Polgár vagy nemes? A kassai patrícius-polgárok házassági-társadalmi kapcsolatai a XVII. században. In: Századforduló – Ezredforduló – Hetvenedik évforduló. Ünnepi tanulmányok Zimányi Vera tiszteletére. Szerk.: J. Újváry Zsuzsanna. Piliscsaba, 2001. 395-426. (Klny.)
3. H. Németh István: Várospolitikai és gazdaságpolitika a 16-17. századi Magyarországon. 1-2. Gondolat, Bp., 2004.
4. Rácz István: Városlakó nemesek az Alföldön 1541-1848 között. Akadémiai, Bp., 1988.
5. Felhő Ibolya: A szabad királyi városok és a Magyar Kamara a XVIII. században. Levéltári Közlemények. 1946.
6. Demkó Kálmán: Lőcse története. Lőcse, 1879.
7. Demkó Kálmán: Polgári családélet és háztartás Lőcsén a XVI-XVIII. században. Lőcse, 1882.
8. Iványi Béla: Lőcse városának lakói és vagyonossága. Közlemények Szepes Vármegye Múltjából 1909. 2 közl.
9. Demkó Kálmán: A felső-magyarországi városok életéről a XV-XVII. században. Bp., 1890.
10. Mikulik József: Magyar kisvárosi élet. (Rozsnyó) Bp., 1889.
11. Wick Béla: Kassa. Kassa, 1941.
12. Novák József: A kolozsvári ötvöscéh története a XVIII. századig. Kolozsvár, 1913.

13. S. Kazimír: Nagyszombat szociális-gazdasági struktúrája a késői feudalizmus korában. Világtörténet, 1976. 69-111.
14. Granasztói György: A középkori város. História, Gondolat, Bp., 1980.
15. J. Újváry Zsuzsanna. Kassa polgárságának etnikai-politikai változásai a 16. század közepétől a 17. század első harmadáig. In: A magyar polgári átalakulás kérdései. Tanulmányok Szabad György 60. születésnapjára, Bp. 1984. 9-37.
16. J. Újváry Zsuzsanna: Kassa város polgársága a 16. század végén és a 17. század első felében. TSz. 1979.
17. Nagyszombati testamentumok. Kiad.: Németh Gábor. Bp., 1996.
18. Kállay István: A városi önkormányzat hatásköre Magyarországon 1686-1848. Akadémiai, Bp., 1989.
19. J. Újváry Zsuzsanna: Egy hajdanvolt mezővárosi polgárcsalád, a mezőszegedi Szegedi család házassági-társadalmi kapcsolatai a 16-17. században. In: Mezőváros, reformáció és irodalom (16-18. század). Szerk.: Szabó András. Universitas, Bp., 2005. 99-112.
20. Szádeczky Lajos: Iparfejlődés és céhek története Magyarországon I-II. Bp., 1913.
21. Nagybákay József: A magyarországi céhek története. Bp., 2002.
22. Szende Katalin: Otthon a városban. Társadalom és anyagi kultúra a középkori Sopronban, Pozsonyban és Eperjesen. MTA Történettudományi Intézet, Bp., 2004. (Társadalom- és művelődéstörténeti tanulmányok 32.)
23. Bártfától Pozsonyig. Városok a 13-17. században. Szerk.: Csukovits Enikő, Lengyel Tünde. MTA Történettudományi Intézete, Bp., 2005. (Társadalom-és művelődéstörténeti tanulmányok 35.)
24. Szakály Ferenc: Mezőváros és reformáció. Tanulmányok a korai magyar polgárosodás kérdéséhez. Balassi, Bp., 2005. (Humanizmus és reformáció)
25. Orosz István: A hegyaljai mezővárosok társadalma a XVII. században. In: Agrártörténeti tanulmányok. Szerk.: Szabó István. Bp., 1960.
26. Buza János: Egy kecskeméti cívis nagyszombati évei (1639-1660) Századok 1990/1. 109-125.
27. Majláth Jolán: Egy cívisváros története. Kecskemét,
28. Németh Gábor: Hegyaljai mezővárosok „törvényei” a XVII-XVIII. századból. Bp., 1991. MNM .

29. Németh Gábor: Mezővárosi önkormányzat és társadalom meghatározói a XVI-XVII. században. Agrártörténeti Szemle 1988/3-4. 306-338.
30. Németh Gábor: Gyöngyösi testamentumok és fassiólevelek 1642-1710. Eger, 1991.
31. Szakály Ferenc: Balázs deák gyöngyösi kereskedő üzleti könyve. Adalékok a hódoltsági terület kereskedelmi kapcsolatainak történetéhez a XVI. század végén. Agrártörténeti Szemle 1972/3-4.
32. Novák László: Nagykőrös története és néprajza a XIX. század közepéig. I-II. Nagykőrös, 1994.

17-29. témákhoz:

1. Az Esterházyak családi naplója. Kiad.: Szilágyi Sándor. Történelmi Tár 1888.
2. Esterházy Pál ifjúkori visszaemlékezései In: Mars Hungaricus. Kiad.: Hauser Gábor, Iványi Emma. Bp., 1989. 305-332.
3. Kovács József László: Esterházy Miklós udvara és a nyugat-magyarországi reneszánsz. In: Magyar reneszánsz udvari kultúra. Bp., 1987. 176-192. (Vagy egyéb cikkei a kötetnek...)
4. Péter Katalin: Esterházy Miklós. (História, Életrajzok) Gondolat, Bp. 1980.
5. Merényi László: Esterházy Miklós levelei Nyáry Krisztinához. Történelmi Tár 1900-1901.
6. Fejes Judit: Az Esterházyak házassági politikája 1645 után. In: Gyermekek a kora újkori Magyarországon. „adott Isten hozzánk való szeretetéből... egy kis fraucimmerecskét nekünk”. Szerk.: Péter Katalin. MTA Történettudományi Intézet, Bp., 1996. 115-166. (Társadalom- és művelődéstörténeti tanulmányok 19.)
7. Szerelmes Orsikám. Nádasdy Tamás és Kanizsay Orsolya levelezése. Gondolat, Bp.
8. Koltai András: Egy magyar főrend pályafutása a császári udvarban. Batthyány Ádám (Bécs 1630-1659). In: Korall 9. 2002. szept. 55-78.
9. J. Újváry Zsuzsanna: A ponyvásszekértől a közjó szolgálatáig. Thököly Sebestyén pályafutása. Hadtörténelmi Közlemények, 1992/3. 75-93.
10. Takáts Sándor: Régi magyar nagyasszonyok. Szépirodalmi, Bp., 1982.
11. Báró Radvánszky Béla: Magyar családélet és háztartás a XVI-XVII. században I-III. Bp., é.n. (Reprint)
12. Szilágyi András: Az Esterházy-kincstár. Helikon, Bp., 1994.

13. Szabó Péter. A végtsisztesség. Bp., 1989. (Mikrotörténelem)
14. Horn Ildikó: Ismeretlen temetési rendtartások a 16-17. századból. ITK 1998/5-6. 760-773.
15. J. Újváry Zsuzsanna: „De valamíg ez világ fennáll, mindennek szép koronája fennáll”. A vezekényi csata és Esterházy László halála. Hadtörténeti Közlemények 2006/4. 943-972.
16. J. Újváry Zsuzsanna: Esterházy László temetési költsége. In: „Fényes palotákban, ékes kőfalokban” Tanulmányok az Esterházy családról. Szerk. Maczák Ibolya, é.n. [2010], 9-23.
17. Horváth József: Az 1600-1630 között keletkezett győri végrendeletek társadalomtörténeti adalékairól. In: Arrabona 26-30. Szerk.: Dávid Lajos. Győr, 1991. 45-77.
18. Ld. kiadott végrendeletek (Nagyszombati, győri, gyöngyösi, debreceni, váci végrendelet-kötetek) ld. még báró Radvánszky Béla: Magyar családélet és háztartás a XVI-XVII. században. Bp., é.n. (Helikon, reprint)
19. Magyar udvari rendtartás. Utasítások és rendeletek 1617-1708. Szerk.: Koltai András. Bp., 2001.
20. Idővel paloták...Magyar udvari kultúra a 16-17. században. Szerk.: G. Etényi Nóra, Horn Ildikó. Balassi, Bp., 2005.
21. A Batthyányak évszázadai. Műveltség, hatalom és reprezentáció a XVII-XVIII. században. Szombathely-Körmend, 2005.
22. Apor Péter: Metamorphosis Transylvaniae. Bukarest, 1978. (Téka).
23. Magyarország zenetörténete II. Szerk.: Bárdos Kornél. Bp., 1990. Városi zeneélet 19-101., Főúri zeneélet 115-124., Deákos, népszerű és nemesi énekköltés 214-249.
24. Réthei Prikkel Marián: A magyarság táncai. Studium, Bp., 1924.
25. Bogdán József: Régi magyar mulatságok. Magvető, Bp., 1978.
26. Takáts Sándor: Művelődéstörténeti tanulmányok. Szerk.: Benda Kálmán. Bp., 1979.
27. Radvánszky Béla: Foglalkozás, időtöltés és játék a XVI-XVII. században. In: Századok, 1887.
28. Endrei Walter, Zolnay László: Társasjáték és szórakozás a régi Európában. Bp., 1986.

29. Barcza Géza: Magyar sakk történet. Bp., 1975.
30. Földes Éva: A sport történetéből. Bp., 1954.
31. Zsoldos Béla: A játékkártya és története. Bp., 1980.
32. Kont Ignác: Az Esterházy vígasságok egy francia tanúja. In: Századok, 1910.

33. H. Takács Marianna: Magyarországi udvarházak és kastélyok. Bp., 1970.
34. Nagy Katalin: "Pompázik fényvel a ház...(hogyan éltek és laktak elődeink az archaikus kultúrákban. Balassi, Bp.
35. Gerő László: Történelmi városmagok. Építészeti hagyományok. Corvina, Bp., 1978.
36. Radvánszky Béla: Lakás- és bútorszat a XVI-XVII. században. Bp., 1879.
37. Szabolcsi Hedvig: Rég magyar bútorok. Bp., 1954.
38. Voit Pál: Régi magyar otthonok. Bp., 1993.
39. Fügedi Márton: A miskolci polgárcsaládok 18. századi lakáskultúrájához. A Miskolci Herman Ottó Múzeum Közleményei. 1991. 169-176.
40. Kovalovszky Júlia: Gótikus és reneszánsz bútorok. Bp., 1980.

41. Maksay Ferenc: A magyar falu középkori településrendje. Bp., 1971.
Településtípusok, 91-110., Egyház és földesúr, jobbágyok és zsellérek épületei 123- 132., Művelési rendszerek 163-183.
42. Szabó István: A magyar falu. Akadémiai, Bp., 1969.
43. Györffy István: Magyar falu – magyar ház. Bp., 1943. (Reprint) A magyar település, 17-21.
44. Novák László Ferenc: A határhasználat összefüggései: kert, szállás, tanya. Agrártörténeti Szemle 2007/1-4. 25-40.
45. Parasztkultúra, populáris kultúra és központi irányítás. Szerk.: Kisbán Eszter. MTA Néprajzi Kutatóintézet, Bp., 1994.

46. Európa híres kertje. Történelmi ökológiai tanulmányok Magyarországról. Szerk.: R. Várkonyi Ágnes. Bp., 1993.
47. Rapaics Rajmund: A magyarság virágai. Bp., (Reprint)
48. Rapaics Rajmund: Magyar várkertek. Magyar Szemle, 1938/2. (október) 165-173.

49. Stirling János: Magyar reneszánsz kertművészet a XVI-XVII. században. Bp., 1996.
50. Takáts Sándor: Rajzok a török világból. I-III. k. Bp., 1915. (benn több cikk is a kertkultúráról)
51. Melius Péter: Herbárium. Bukarest, 1978.
52. Lippay János: Pozsoni kert. Bp., (Reprint)

A további témákhoz:

1. Szántó András: Eleink ételei. Válogatás régi szakácskönyveinkből. Bp., 1986.
2. Kövy Pál: Erdélyi lakoma. Bp., 1990.
3. Kovács Sándor Iván: Szakácmesterségek és utazásnak könyvecskéi. Bp., 1988.
4. Borok és korok. Bepillantás a bor kultúrtörténetébe. Hermész Kör. Bp., 1999.
5. Kisbán Eszter: Népi kultúra, közkultúra, jelkép: A gulyás, pörkölt, paprikás. Bp., 1989.
6. Magyar néprajz IV. Életmód. Főszerk.: Balassa Iván. Akadémiai, Bp., 1997.
7. Domanovszky Sándor (szerk.): Magyar művelődéstörténet. III-IV. köt. Bp., é. n. Az öltözködésről...
8. Topos Lilla: A magyar viselet. Corvina, Bp., 2006.
9. Régi erdélyi viseletek. Viseletkódex a XVII. századból. Szerk.: Jankovics József. Európa, Bp., 1990.
10. Nemes Mihály: Magyar viseletek története. Méry, Bp., 2002. (Reprint)
11. Farkas József: A szatmári gubáról és a gubás mesterségről. In. ZMTE kiadványok, 25. kötet.
12. Érdy Miklós: A magyar díszítőművészet alapelemeinek eurázsiai kapcsolatai. In: ZMTE kiadványok, 25. köt.
13. Huszka József: Magyar ornamentika. Bp., 1898.
14. Régi magyar öltözködés. Viseletek dokumentumok és források tükrében. Összeáll.: Dr. Mojzsis Dóra. Magyar Hírmondó. Bp., 1988.
15. G. Gyórfy Katalin: Kultúra és életforma a XVIII. századi Magyarországon. Idegen utazók megfigyelései. Bp., 1991.
16. Birtalan Győző: Óriáslépésekkel az orvostudományban. Bp., 1989.

17. Szabó András: A császármetszés története és ikonográfiája. Bp., é.n.
18. Medicusi és borbélyi mesterség. Régi magyar ember- és állatorvosló könyvek Radvánszky Béla gyűjtéséből. (Adattár a XVI-XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez) Bp., 1989.
19. Daday András: Kuriózumok az orvostudomány magyarországi történetéből. Bp., 2002.
20. Pápai Páriz Ferenc: Pax corporis. Bp.1984. (Magyar Hírmondó)
21. „Minden doktorságot csak ebből késértek” Szemelvények a XVI-XVII. századi orvosi kézikönyvekből. Bp., 1983. (Magyar Hírmondó)
22. Sztatky Márton: Magyar nyelvű kéziratok orvosló könyvek a XVIII. századból. Magyar Könyvszemle, 96. (1980) 131-148.
23. Ló-orvosságok és kuruzslások a XVI. századból., XVII. századból. Magyar Gazdaságtörténeti Szemle, 1899 és 1896.
24. Vajkay Aurél: Magyar népi gyógyászat. Bp. é .n. (Reprint)

25. Shulamith Shahar: Gyermek a középkorban. Bp., 2000.
26. A gyermekkor története. Szöveggyűjtemény. Szerk.: Vajda Zsuzsanna, Pukánszky Béla. Bp., 1998.
27. Gyermek a kora újkori Magyarországon. Szerk.: Péter Katalin. Bp., 1996.
28. Rákóczi Erzsébet levelei férjéhez 1672-17. Szerk.: Benda Borbála, Várkonyi Gábor. Bp., 2001.
29. Nyáry Pál és Várday Kata levelezése 1600-1607. Tanulmányok Kisvárdáról. Debrecen, 1975.
30. J. Újváry Zsuzsanna: Polgári házassági szokások és erkölcs a 16-17. századi Magyarországon. In: Ámor, álom és mámor. A szerelem a régi magyar irodalomban és a szerelem ezredéves hazai kultúrtörténete. Szerk.: Szentmártoni Szabó Géza. Bp., 2002. 67-82. (E kötet több más cikke is ajánlott!!)
31. Zimányi Vera, J. Újváry Zsuzsanna: „Mindegyik jobbágyunknak mennyi gyermeke legyen és azok hány esztendősek” Egy 17. századi uradalmi „népszámlálás” tanulságai. In: Tanulmányok Szakály Ferenc emlékére. Szerk.: Fodor Pál, Pálffy Géza, Tóth István György. MTA Történettudományi Intézet, Bp., 2002. 461- 549.

32. Zimányi Vera, J. Újváry Zsuzsanna: Család- és háztartásvizsgálat egy 17. század közepi „uradalmi vizsgálat” alapján. In: Variációk. Ünnepi tanulmányok M. Kiss Sándor tiszteletére. Szerk.: Ötvös István. PPKE, Piliscsaba, 2004. 43-66.
33. Roderick Phillips: Amit Isten összekötött... A válás rövid története. Osiris. Bp., 2004.
34. Felső-magyarországi városok a 14-17. században. (családi viszonyok, bűn, büntetés, erőszak stb.) Tematikus szám. TSz 2004/1-2. sz.
35. Finánczy Ernő: Az újkori nevelés története. (1600-1800) Bp., 1927. (Reprint, Tudománytár, 1986)
36. A magyar nevelés története I. Főszerk.: Horváth Márton. Bp., 1988.
37. Faragó Tamás: Tér- és idő – család és történelem. Társadalomtörténeti tanulmányok. Bíbor Kiadó, Miskolc, 1999.

38. Schram Ferenc: Magyarországi boszorkányperek 1526-1768. I-III. Bp., 1982.
39. A magyarországi boszorkányság forrásai. Szerk.: Bessenyei József. Bp., 1997-I-III.
40. Boszorkányok, kuruzslók, szalmakoszorús paráznák. Vál., bev.: Kiss András. Kolozsvár, 1998. (Téka)
41. Boszorkányság, mágia, lélektudás. Rubicon – tematikus szám. 2005/7.
42. Klaniczay Gábor: Boszorkányhit, boszorkányvád, boszorkányüldözés a XVI-XVII. században. Ethnographia, 1986/2-4. 257-295.
43. Magyar néprajz VII. Népszokás, néphit, népi vallásosság. Szerk.: Dömötör Tekla. Akadémiai, Bp., 1990.